

Reaccionar

El reciclatge de residus s'han estancat a Catalunya durant els últims anys i se situa lluny dels objectius fixats per la Unió Europea. És per això que l'Agència de Residus de Catalunya ha posat en marxa la campanya "Reacciona", orientada a conscienciar aquells qui, per diferents motius, encara no reciclen.

El reciclatge a Catalunya està estancat. Si l'any 2004 cada català reciclava de mitjana 1,66 quilos de residus al dia, l'any passat va reciclar-ne 1,35. Des que l'any 2011 la recollida selectiva de residus va arribar al 40,6% dels residus generats a tot el país, des de llavors no ha pujat del 40%. L'any 2015 va situar-se en el 38,9%. Sense un canvi de tendència, no podran complir-se els objectius europeus, que fixen arribar al 50% de cara al 2020, un

horitzó temporal no tan llunyà. És per això que, enguany, l'Agència de Residus de Catalunya (ARC) ha posat en marxa una nova campanya: "Reacciona". L'objectiu: conscienciar els qui encara no estan conscienciats.

A la presentació de la campanya va assistir el conseller de Territori i Sostenibilitat, Josep Rull, qui va recordar que aquesta iniciativa va dirigida "als qui no reciclen perquè en el conjunt de la recollida selectiva estem al 40% i això vol dir

que tenim molt recorregut per fer". Rull va valorar la feina feta des del Departament de Medi Ambient creat ara fa 25 anys i la que està fent ara l'Agència de Residus de Catalunya. No obstant això, el conseller va advertir que encara hi ha molta feina per fer en aquest àmbit: "Hem de fer un pas més perquè ens hem quedat encallats".

No és la primera –ni serà l'última– campanya de la Generalitat de Catalunya per conscienciar sobre la importància del reciclatge. Ara fa 22 anys, el 1994, després de l'emissió de la minisèrie de 66 capítols *Capità Enciam* amb el seu lema "els petits canvis són poderosos", el 19% dels catalans assegurava haver modificat alguns dels seus hàbits quotidians en favor del medi ambient, especialment en residus.

La primera campanya de comunicació institucional de l'Agència de Residus de Catalunya va ser el 1999, per fomentar la recollida selectiva de residus municipals: "Pel medi ambient, a Catalunya fem guardiola". La van seguir 18 campanyes més, com "Recicles o embrutes?" (2000-2001), "La revolució dels petits gestos ha començat" (2009), "Els nostres residus, la nostra responsabilitat" (2011-2012) o "Envàs, on vas?" (2012-2013).

Però, si en els darrers anys s'havia apostat per una visió amable i pedagògica del reciclatge, en aquesta ocasió s'ha optat per un missatge més clar i directe, amb menys espai per a l'humor. Dos nens i dues nenes són els encarregats de transmetre missatges com "Dius que el contenidor de paper està molt lluny, però no saps que els efectes de no reciclar estan molt a prop", o "Què esperes per reciclar les restes del teu menjar? Que ens mengi la brossa?". "Els nens posen en evidència la manca de compromís, de consciència i de civisme de qui no separa la brossa, de qui no es preocupa pel futur del país i del planeta", sosté Josep Maria Tost, director de l'Agència de Residus de Catalunya.

"Si en els darrers anys les campanyes que s'han realitzat mostraven una vi-

→ sió amable del reciclatge, o explicaven com funcionava la recollida selectiva, la d'ara té un missatge més directe i amb menys humor”, continua Tost. El to didàctic deixa pas a la reflexió, a la responsabilitat de cadascú a l'hora de decidir què fa amb els residus que genera. “Els nens posen en evidència la manca de compromís, de consciència i de civisme de qui no separa la brossa, de qui no es preocupa pel futur del país i del planeta”, justifica el director de l'Agència de Residus de Catalunya.

“Demanem una reacció a les ciutadanes i els ciutadans que encara no separen els residus domèstics. Per això hem triat un missatge diferent, colpidor i seriós per provocar justament un canvi d'actitud”, assegura Tost, que afegeix: “Posem el focus en els ciutadans que encara no volen separar els residus domèstics. Fa uns cinc anys que l'índex de recollida selectiva se situa en el 40%, lluny encara de l'objectiu de reciclatge del 50% al qual han d'arribar els Estats membres de la Unió Europea l'any 2020. Tenim un repte gran però necessari. Ja no hi ha temps per a excuses”.

On hi ha gran part de la feina a fer és en la recollida selectiva de la matèria orgànica. “La part més feble del sistema i la que ens permetrà augmentar el percentatge de recollida selectiva és la matèria orgànica”, va assegurar el conseller de Territori i Sostenibilitat, Josep Rull, durant la presentació de la campanya. I va afegir en aquest mateix sentit: “Hem de guanyar aquesta batalla i per això necessitem el compromís per part dels ciutadans, que és el que busquem en aquesta nova campanya”.

És per tot això que, a banda de les campanyes institucionals de comunicació, la Generalitat de Catalunya també prepara una nova llei de reciclatge. Aquesta legislació establirà nous mecanismes coercitius per a qui menys recicli, així com en complementarà altres, com el sistema de recollida selectiva “porta a porta”. El Govern català també vol apujar el cànon que paguen els ajun-

taments per cada tona de residus que no es recicla, des dels 20 euros actuals fins als 47 l'any 2020.

L'exemple de Camprodon

Un bon exemple de bones pràctiques és la localitat de Camprodon, a la comarca del Ripollès. Aquest municipi ha passat d'un índex de recollida selectiva de residus del 34,8% el setembre del 2014 a un índex del 54% el febrer del 2016, en un any i mig. La vila gironina, que s'havia proposat arribar a l'objectiu del 60% per a l'any 2020, se n'ha sortit convenent els seus habitants dels avantatges de reciclar, d'una manera lúdica i perdurable. En aquests moments ja es troba 15 punts per sobre de la mitjana catalana, que se situa en el 39% de recollida selectiva.

La fita de Camprodon s'ha assolit gràcies al “Repte de ReSíClar”, una iniciativa posada en marxa per l'Agència de Residus de Catalunya en el marc de la campanya perquereciclem.cat, que buscava fomentar la separació dels residus municipals. Durant aquests mesos, l'actor Quim Masferrer ha anat fent visites de seguiment a la vila, que han quedat enregistrades en un curtmetratge protagonitzat pel mateix intèrpret –i prescriptor de la campanya–, que plasma el treball fet al municipi en aquest àmbit.

En l'acte de presentació dels resultats aquest desembre, a l'Ajuntament de Camprodon, Josep Maria Tost va felicitar els ciutadans “per la receptivitat, per la capacitat per transformar unes males dades en unes bones dades, per assimilar i interioritzar hàbits que sens dubte ja no marxaran”. Per la seva part, el regidor de Medi Ambient, Jordi Batchelli, va mostrar la voluntat del municipi de continuar treballant per a “millorar encara més els registres actuals i consolidar Camprodon entre els municipis amb un millor índex de reciclatge a Catalunya”.

En la mateixa línia que l'actual campanya, perquereciclem.cat va centrar-se a incentivar el reciclatge entre aquells ciutadans que encara no separen els residus pel motiu que sigui.

Desmuntant llegendes urbanes

“Si jo ja pago els meus impostos per a residus, per què he de reciclar? Els camions de recollida ajunten totes les fraccions de residus. No cal separar perquè ja es fa després a les plantes recicladores. El reciclatge és un negoci de quatre. A casa no hi tinc espai. Separar la brossa treu llocs de treball”.

Quan s'estudien les motivacions per part d'empreses d'investigació sociològica i de mercats, aquestes són les principals excuses que posen els ciutadans per no reciclar. Com campanyes com “Reacciona” van orientades justament a aquest públic, també és molt important desmuntar tots els mites i llegendes urbanes que hi ha al voltant de la separació i reciclatge de residus. Perquè els qui tenen excuses es quedin sense.

“Rebate aquests arguments disseminats entre part de la ciutadania que funcionen com a excusa per no separar la brossa, mostrar transparència sempre, ensenyar i fer pedagogia és part de la tasca que es fa des del Departament de Comunicació de l'Agència de Residus de Catalunya”, expliquen des de l'ARC.

I rebaten tots aquests tòpics recurrents: “Els sistemes integrats de gestió d'envasos lleugers i de vidre autoritzats a Catalunya (Ecoembes, Ecovidrio i Sigfito) són societats sense ànim de lucre, segons la normativa d'envasos i, per tant, per llei no es poden lucrar. Gestionen el reciclatge dels residus generats per les seves empreses adherides. La recollida selectiva no destrueix llocs de treball, és justament a l'inrevés, els crea. El rebut d'escombraries serveix per finançar el tractament dels residus barrejats que no se separen. Per tant, recollir selectivament disminueix els costos de gestió de residus dels ajuntaments i és un factor que contribueix a abaixar el rebut de les escombraries (...) En resum, en la recollida selectiva no hi ha culpes sinó que és responsabilitat de tots, administració, empreses i ciutadans, tots ho podem fer millor i aquest ha de ser el camí”. Les excuses s'acaben. ●